

NORDISK CIVILSAMFUNDSPLATFÖRM PÅ SOCIALOMRÅDET

- Opsamling på workshops

INDHOLD

På de følgende sider kan du læse en opsamling på seks workshops, der blev afholdt med deltagere fra civilsamfundets sociale organisationer på tværs af Norden i løbet af foråret og sommeren 2023. Opsamlingen giver et indblik i deltagernes blik på væsentlige udfordringer i de nordiske velfærdssamfund.

- Baggrund: Fra workshops til opsamling
- Tværlæsning: Hvad gik igen på tværs af Norden?
- De enkelte workshops: Hvad fyldte for deltagerne i de enkelte lande?

BAGGRUND : FRA WORKSHOPS TIL OPSAMLING

Deltagerne. I alt har mere end 100 repræsentanter fra civilsamfundets sociale organisationer på tværs af Norden deltaget og bidraget med deres perspektiver.

Workshopformat. De seks workshops blev afholdt efter samme format med tre forskellige runder, som havde hver deres fokus:
Runde 1, Væsentligste sociale udfordringer i det enkelte land
Runde 2, Væsentligste strukturelle barrierer, som hindrer modarbejdelsen af de sociale udfordringer
Runde 3, Væsentligste interne/organisatoriske barrierer.

I alt er der afholdt fem fysiske workshops (i hhv. Danmark, Sverige, Norge, Finland og Island) og en online-workshop, hvor vi inviterede organisationer fra Grønland, Åland og Færøerne. De tilmeldte fra Færøerne måtte melde afbud, og derfor indgår Færøerne ikke i denne opsamling.

Workshopformål. At finde frem til de barrierer, som fylder for civilsamfundets organisationer på socialområdet – og dermed hvilke emner, som er relevante for de 5 samarbejdssøjler i Nordisk Civilsamfundsplatform på socialområdet.

Fremgangsmåde i opsamling. Indsigterne i nærværende opsamling er resultat af en kodning og tværlæsning af hovedpointerne fra workshops. Vi har i videst muligt omfang medtaget alle hovedpointer fra de enkelte workshops og loyalt forsøgt at gengive deltagernes egne skriftlige opsamlings, men i sidste er den konkrete formulering, og den forudgående gruppering af hovedpointerne, resultat af projektgruppens fortolkning af deltagernes perspektiver.

Anden relevant litteratur. Nærværende opsamling fokuserer altså på de barrierer, som de deltagende civilsamfundsorganisationer vurderede var de vigtigste. Det giver selvfølgelig ikke et fuldstændigt billede af civilsamfundets situation, de sociale udfordringer eller strukturelle omstændigheder i Norden. Derfor kan indsigterne i denne opsamling med fordel ses i sammenhæng med de indsigter, som findes i de udgivelser, der blev udgivet ifm. Nordisk Topmøde for Civilsamfunds 2021 (og som findes [HER](#)) samt Árni Páll Arnassons gennemlysning af socialområdet (findes [HER](#)).

TVÆRLÆSNING: HVAD GIK IGEN PÅ TVÆRS AF NORDEN?		
Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
Diskriminering og marginalisering. De fleste organisationer i civilsamfundet i Norden lægger vægt på, at flere mennesker oplever en stigende grad af diskriminering og marginalisering. Denne voksende udfordring rammer især personer med særlige behov, som ikke passer ind i den måde, samfundsinstitutionerne er designet på. Ensomhed og isolation. Et fælles træk i de nordiske lande er, at isolation og ensomhed udgør betydelige sociale udfordringer. Omfanget af disse udfordringer er steget i de seneste år, delvis som følge af individualisering, digitalisering og geografiske faktorer. Det er tydeligt, at mange føler sig uønsket alene, herunder unge og ældre, personer uden beskæftigelse og uddannelse samt personer med begrænsede digitale kompetencer. Psykisk mistrivsel. Mennesker på tværs af de nordiske lande oplever psykisk mistrivsel, især blandt børn, unge, ældre og flygtninge. Det fører til ensomhed, misbrug, øget dødelighed, selvmord, stigmatisering og social isolation. Ulige muligheder. Der er bred enighed om, at ulige muligheder udgør en af de mest centrale sociale udfordringer. Både handicap, sundhedsprofil, køn, seksualitet, sprog, etnicitet, geografi og socioøkonomisk baggrund har stor indflydelse på en persons muligheder og livskvalitet. Det problem er stigende og påvirkes også af den voksende digitalisering i samfundet. Udenforskab. Flere og flere mennesker i Norden er ekskluderet fra samfundets fællesskaber, herunder arbejdsmarkedet, sundhedssektoren og andre sociale fællesskaber. Det udgør en udfordring, da samfundet er bygget på fællesskaber, og ekskludering fra disse rammer socialt skævt. Desuden oplever mange en form for digitalt udenforskab, som især påvirker minoritetsgrupper. Vigende sammenhængskraft. Der er opstået en kløft mellem borgere og samfund, hvilket den voksende segregering og polarisering er med til at forstærke.	Rekruttering, fastholdelse og ledelse af frivillige. Det er udfordrende at rekruttere, fastholde og lede de frivillige, som der er behov for – ikke mindst i lyset af nye frivilligmønstre præget af større ad-hoc- frivillighed. For at lykkes kræves et særligt sæt af kompetencer, som ikke alle organisationer har. Dertil er det særligt udfordrende at sikre diversitet blandt de frivillige. Organisatoriske udfordringer. Mange organisationer er ikke gearet til organisatorisk at løfte de opgaver, som de har og til at finde balancepunktet mellem drift og udvikling. For nogle organisationer handler det om udfordringer med governance og samarbejdet mellem ledelse og bestyrelse, mens det for andre handler om rekruttering, interne konflikter, mangel på klare prioriteter og opgave-overload. Mangelfuldt civilssamfundssamarbejde. Finansieringsstrukturen skaber et konkurrencepræget miljø, som besværliggør samarbejde og videndeling på tværs af civilsamfundets forskellige organisationer. Risiko for formålsforskydning. Den konstante jagt på nye midler indebærer en risiko for at organisationerne går på kompromis med deres DNA og faglighed for at tilfredsstille donorer. Administrative byrder. Voksende administrative opgaver udgør en byrde og en barriere for organisationernes arbejde. Det skader koordineringen både internt i organisationerne og på tværs af civilsamfundet. Administrative opgaver kræver mange ressourcer og fjerner fokus fra andre opgaver. Et snævert fokus på egen organisation. Der er en oplevelse af at fokus på egen organisation kan overskygge fokus fra løsningen på de sociale udfordringer, som er vigtigst for samfundet som helhed. Udfordringer med kompetent politikpåvirkning. Det er komplekst at gøre sin indflydelse gældende som civilsamfundsorganisation, og mange organisationer oplever at de mangler kompetencer, slagkraft og viden for bedre at præge den førte politik.	Ustabilt finansieringsgrundlag for civilsamfundet. Det økonomiske fundament under civilsamfundets sociale organisationer er alt for usikkert. Hos de fleste kommer finansieringen fra en lang række kortsigtede projektmidler. Det gør det svært at opbygge robuste organisationer, og fører til en intens konkurrence mellem civilsamfundets organisationer om de sparsomme midler. Kortsigtethed i højsædet. De lette 'her-og-nu '-løsninger prioriteres over langvarige og forebyggende indsatser. Det bunder blandt andet i den politiske struktur, som synes at belønne politikere, der iværksætter hurtige løsninger. Det fører til symptombehandling og korte indsatser, som mere handler om at vise handling end om problemløsning. Silo- og kassetænkning. Vores velfærdssamfund består af en lang række specialiserede enheder, der er eksperter i at løse specifikke problemer. Der er godt for mange udfordringer, men løsningen af de fleste sociale udfordringer kræver individuelt tilpassede indsatser, som tager hensyn til det hele menneske, og det besværliggøres af den sirlige siloopdeling. Resurseknaphed i det offentlige. Manglende hænder og resursepres i det offentlige besværliggør løsningen af mange sociale udfordringer, og øger pressen på civilsamfundets organisationer, der ofte må agere buffer, når de offentlige indsatser ikke slår til. Civilsamfundet sidder ikke med ved det store bord. Civilsamfundet besidder stor viden, og repræsenterer mange af socialrådgiverens målgrupper. Derfor er der indlysende fordele i at civilsamfundet bliver medskabere af fremtidens socialpolitik. I dag er situationen desværre den, at civilsamfundet kun sjældent inddrages reelt i udvikling- og udformning af socialpolitikken på tværs af Norden.

HVAD FYLDTE FOR DE ISLANDSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
• Diskrimination. Som samfund er vi dårlige til at rumme alle mennesker. Vi oplever, at samfundets institutioner ofte er designet, så de kun imødekommer behov, som flertallet har. Mange mennesker, som har særlige behov eller skiller sig ud fra mængden af sociale, fysiske eller sproglige årsager rummes ikke ordentligt. Diskriminationen findes også i det daglige, hvor det fx ses, at grupper tales ned til eller behandles ringe. • Uretfærdig og usikker økonomisk situation. Stigende økonomisk ulighed og høje leveomkostninger - i kombination med lave lønninger- gør, at en del islændinge oplever markante økonomiske udfordringer. • Boligforhold. Der er stor mangel på betalbare eller almene boliger – og selve ideen om 'bolig', som en rettighed er udfordret af en stigende markedsliggørelse og svag regulering. • Vigende adgang til velfærd. Både kvalitativt og kvantitativt efterlader velfærdssamfundets løsninger meget at ønske. Ventetiderne er lange, og indsatsen ikke er tilstrækkelig. Det skyldes ikke mindst stor mangel på personale og finansiering. Det er også et problem, at mange ikke er klar over, hvilke ydelser, de har ret til. • Marginalisering. Vi oplever i stigende grad, at mulighederne for at tage del i samfundet er ulige fordelt. Både når det kommer til demokratisk deltagelse og adgang til grundlæggende rettigheder og services. • Psykisk mistrivsel. Flere udvikler angst og depression, og endnu flere mistrives – en tendens, der ofte forstærkes af sociale medier. • Ensomhed og isolation. Mange føler sig uønsket alene og isolerede fra resten af samfundet, en udfordring, der især rammer mennesker i udsatte positioner. • Vigende sammenhængskraft. Vores samfund undergår markante sociale forandringer i disse år, og vi oplever bl.a. stigende individualisering og polarisering, som kan udfordre sammenhængskraften.	• Manglende samarbejde på tværs af civilsamfundet. Civilsamfundets organisationer har svært ved at samarbejde effektivt med hinanden. Ofte er relationerne præget af konkurrence om de begrænsede ressourcer. Tidligere eksisterede der en solid platform for internt samarbejde, men den fungerer ikke længere så effektivt. • Mangel på vidensdeling og vidensoverførsel. Ofte mangler vi ekspertise og kapacitet, og inden for vores organisationer er vi ikke gode nok til at sikre, at viden forankres og god praksis videreføres. • Organisatorisk opgivenhed. Til tider er vores organisationer præget af opgivenhed og manglende tro på, at vi kan løse problemerne. I sådanne situationer mangler vi rådgivning og støtte, som skal modvirke organisatorisk udmattelse. • Opgave overload. Arbejdsbyrden og mængden af projekter er alt for stor. • Svært med frivilligrekruttering. Det er svært at rekruttere, motivere og fastholde frivillige. Det gælder også, når det kommer til bestyrelsesarbejdet. • Organisatorisk svage NGO'er. Ofte er vores organisationer ikke tilstrækkelig robuste i deres daglige arbejde til også at kunne fokusere på udviklingen af organisationerne selv.	• Ringe forudsætninger for tværsektorsamarbejde. Kommuner og regering er ikke altid fokuseret på det fælles bedste. I stedet for at løse problemerne er de præget af silo-tænkning og fokuserer mest på deres egne snævre interesser. Desuden halter det med samarbejdet mellem de forskellige dele af den offentlige forvaltning. • Manglende finansiering. Civilsamfundets sociale organisationer lider under manglende stabil finansiering. I stedet består organisationernes økonomiske grundlag af en lang række mindre og kortvarige midler. Det gør det svært at skabe robuste organisationer, og fører til konkurrence mellem organisationerne om de tilgængelige midler. • Mangel på langsigtetthed. Det lange blik mangler. I stedet er politikernes fokus rettet mod det næste valg, og det hæmmer forudsigelighed samt iværksættelsen af de langvarige, forebyggende og vedvarende indsatser, som der er brug for. • Svage institutioner. En lang række af vores centrale samfundsinstitutioner er ikke ret stærke. Det gælder uddannelsessystemet, som ikke formår at gøre op med elever og studerendes sociale baggrund. Det gælder medierne, som ikke kan holde politikerne ansvarlige, og så gælder det den offentlige forvaltning, som er kompleks og bureaukratisk. • Politisk ansvarsunddragelse. Det politiske system tager ikke ansvar for egne beslutninger, og alt for meget politik bliver aldrig til mere end skrift i et aftaledokument. • Manglende anerkendelse af civilsamfundets rolle. Civilsamfundets centrale rolle og store viden anerkendes ikke. Det ses både, når det kommer til manglende inddragelse i politikudvikling, understøttelse af vores aktiviteter og i samarbejdsrelationer med det offentlige velfærdssystem. Det på trods af, at vi ofte agerer buffer i forhold til et offentligt system, som ikke er gode nok til at hjælpe mennesker i udsatte positioner.

HVAD FYLDTE FOR DE NORSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
• Diskrimination. Fremmedfrygt og racisme hæmmer sammenhængskraften i samfundet og fører til minoritetsstress samt manglende inklusion. Flere minoritetsgrupper oplever ovenikøbet, at de pga. deres baggrund er ekskluderet fra samfundet, fx i form af manglende/besværlig adgang til sundhedsvæsenet. • Utryghed. Manglende tryghed og sikkerhed hæmmer mulighederne for demokratiske deltagelse. Udfordringen er særlig stor for minoritetsgrupper. • Ensomhed. Mange oplever ofte, at de er uønsket alene. Udfordringen er udbredt i alle aldersgrupper. • Psykisk mistrivsel. Den mentale sundhed er udfordret og særligt hos børn, unge, ældre og flygtninge oplever vi en stigning i psykisk mistrivsel. • Udenforskab. Mange oplever, at de ikke har adgang til de fællesskaber, som vores samfund består af. Det gælder på arbejdsmarkedet, boligmarkedet, i uddannelsessektoren og inden for demokratiet. Desuden oplever mange også digital udelukkelse. Udfordringen er især udtalt for minoriteter. • Ulige muligheder. Din baggrund afgør dine muligheder. Både køn, seksualitet, sprog, etnicitet og socioøkonomisk baggrund har i dag alt for stor indflydelse på, hvordan du klarer dig, og hvilke muligheder du har. Det er særligt tydeligt, at mange vokser op i fattigdom, hvilket medfører betydelige begrænsninger i deres muligheder for at skabe et godt liv.	• Midler med udløbsfrist. Kortsigtet finansiering og mangel på driftsmidler skaber usikkerhed for de enkelte organisationer og konkurrence på tværs af civilsamfundet. Det indebærer desuden en risiko for at den enkelte organisation i jagten på midlerne glemmer, hvorfor og for hvem, de er til. • Administrative byrder. Rapporteringskrav trækker mange ressourcer, og tager kræfter fra andre (vigtigere) opgaver. • Forandringstræghed. Det er ikke altid let at omstille sin organisation, selvom det ofte er påkrævet for at opnå midler, afprøve nye indsatser eller nå bredere ud. I den sammenhæng hæmmes vi desværre ofte af en manglende diversitet i ledelsen. • Besvær med frivilligrekruttering. Nye former for frivillighed kan besværliggøre rekruttering og fastholdelse af frivillige. Flere frivillige 'shopper' rundt, og er kun kortvarigt frivillige samme sted. Læg dertil at det ofte er enormt krævende at være frivillig, særligt i organisationer for minoriteter, og tendenser til 'betalt frivillighed'. • Manglende kapacitet. Vi mangler ansatte og frivillige med de rette kompetencer, og kan derfor ikke imødekomme alle de behov, som findes i samfundet. • Organisatorisk sårbarhed. En vigende medlemsbase og en tung administration kombineret med et ofte spredt fokus og lang afstand mellem de forskellige led i organisationen skaber en sårbarhed og hæmmer handlerummet. • Ulige vilkår i velfærdsopgaveløsning. Konkurrencen med andre typer af aktører er ikke altid retfærdig.	• Finansiering. Mangel på finansiering og forudsigelige rammebetingelser vanskeliggør arbejdet for civilsamfundets organisationer. • Samarbejdsvanskeligheder. Samarbejdet på tværs fungerer ikke tilfredsstillende. Det gælder både inden for det offentlige, hvor bureaukrati og silotænkning ofte hæmmer effektiviteten, samt inden for civilsamfundet, hvor intern konkurrence fylder for meget. Derudover eksisterer der ofte en betydelig kløft mellem myndigheder og civilsamfund, som kan være vanskelig at overvinde. • Manglende social mobilitet. Din baggrund bestemmer i høj grad dine muligheder. Rigdom og fattigdom går i arv, og de institutioner, som skulle bryde den sociale arv, såsom skolen, er ikke tilstrækkeligt robuste til at lykkes. • Uhensigtsmæssige politiske strukturer. Beslutningerne træffes alt for ofte uden blik for de langsigtede konsekvenser og uden at tage højde for perspektiverne fra de borgere, som rammes af dem. Desuden fører beslutningerne ofte til standardiserede løsninger, der ikke tager individuelle hensyn. • Ulighed i adgang til velfærd. Alle har ikke lige adgang til samfundets velfærdsydelser. Det kan være faktorer som geografi, alder, digital parathed og andre, som afgør adgang til samt kvaliteten af de velfærdsydelser, som den enkelte modtager. • Manglende anerkendelse af civilsamfundets rolle. Der mangler anerkendelse og forståelse for civilsamfundets rolle og den opgave, det udfører i samfundet.

HVAD FYLDTE FOR DE ÅLANDSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
• Ensomhed. Vi oplever, at ensomhed udgør et betydeligt problem, og at mange mennesker, uanset alder, kæmper med følelsen af at være uønsket alene. • Stigma forbundet med psykisk sygdom. Det er en stor udfordring, at der eksisterer negative fordomme mod mennesker med psykiske lidelser. • Ulige adgang. Ikke alle ålændinge har samme adgang til offentlige tjenester eller mulighed for at få den hjælp, som passer dem. Det kan være særligt vanskeligt for personer med specielle behov at få den rette støtte. • Udfordringer med at blive integreret som ny. På Åland har vi stærke lokalsamfund og lokale fællesskaber, som betyder meget for dagligdagen og samfundet som sådan. Desværre er det ikke altid let at komme ind og blive en del af de fællesskaber, hvis man kommer hertil som ny Ålænding. Det betyder, at nye Ålændinge ofte har en udfordring med at finde arbejde, opnå politisk indflydelse og opbygge sociale relationer. • Svært med unges adgang til fællesskaber på deres egne præmisser. Det er ofte svært at finde ungefællesskaber, hvor det er de unge selv, som sætter præmisserne. Det skaber udfordringer for det gode ungeliv i Åland. • Manglende tilgængelighed. Det kan være besværligt at komme rundt på Åland, f.eks. er den kollektive transport ikke tilstrækkeligt tilpasset de eksisterende behov. Det udgør en særlig udfordring for personer med handicap eller andre specielle behov.	• Udfordringer med at engagere vores medborgere. Vi oplever, at det ofte er svært at engagere de mennesker, som der er behov for. Det gælder både i forhold til at engagere folk til det frivillige arbejde og til at få folk til at påtage sig ledelsesopgaver. • Manglende indflydelse på politikudvikling- og udformning. Vi har ikke den indflydelse på politikudvikling og -formulering, som vores viden og legitimitet berettiger os til. Ofte føler vi, at politikerne blot hører os for at kunne sige, at de har lyttet, uden at de faktisk ændrer noget. • Fokus på organisation – ikke samfund. Det er en risiko for, at vi som organisationer glemmer hensynet til helheden – hele det ålandske samfund – og i stedet kommer til at fokusere for meget på vores egen sag eller målgruppe. Som organisationer burde vi være bedre til at samarbejde, huske helheden og eventuelt i fællesskab beslutte, hvilke samfundsudfordringer, det er vigtigst at fokusere på. • Besværligt at få finansiering som ny organisation. I Åland er de fleste ældre organisationer godt stillet, takket være ”PAF-midlerne”. Desværre kan det være meget svært at tilkæmpe sig ret til en del af kagen, som en ny organisation.	• Kassetænkning. Til tider er det offentlige system i Åland præget af en kassetænkning, hvor man ikke ser det hele menneske. Det kan have den konsekvens, at services ikke tilpasses den enkelte, men at folk med meget forskellige behov ofte får samme hjælp. • Personafhængighed. Til tider kan den hjælp, støtte eller service, som leveres af det offentlige afhænge ekstremt meget af den person, som tildeler den, og ikke – som det burde – af situationen hos, den der har et behov. • Stram kommunal økonomi. Stramme budgetter i kommunerne betyder, at ikke alle får den hjælp og støtte, som de har behov for. • Manglende fokus på folk uden fuld arbejdsevne. I Åland mangler der en enhed, som kan hjælpe folk i beskæftigelse, som ikke kan ansættes på ordinære vilkår, fx fordi, at de ikke har fuld arbejdsevne.

HVAD FYLDTE FOR DE FINSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
Mistillid og vigende sammenhængskraft. Vi ser en bevægelse mod øget polarisering, segregering og marginalisering. Apati, håbløshed og mistro truer minoritetsrettigheder (tillid til andre), sammenhængskraft (tillid til samfundet og dets institutioner) og deltagelse (tillid til egne muligheder og rettigheder). Ulige muligheder. Vi oplever at forskellene i vores samfund vokser, og at et stigende antal borgere pga. økonomi, helbred, seksuel orientering eller digitale færdigheder har færre muligheder eller direkte ekskluderes. Psykisk mistrivsel. Det mentale helbred er i krise. Det gælder for mange samfunds- og aldersgrupper, men særligt for unge, ældre og borgere i udsatte positioner. Ensomhed. Isolation og ensomhed er markante sociale udfordringer i dagens Finland, og problemstillingen er vokset i omfang de senere år – ikke mindst pga. pandemien.	Dårligt arbejdspladsimage og høje krav. Civilsamfundssektoren betragtes ikke som en attraktiv og moderne arbejdsplads. Samtidig er der urealistisk store forventninger til medarbejdernes kompetencer. Fastlåste ideer forhindrer forandring. En række fastlåste forestillinger og manglende kritiske perspektiver på egen organisation hindrer ofte nødvendig fornyelse. Fornyelse vs. drift. Vi oplever at presset for konstant fornyelse udfordrer driften, skaber usikkerhed og kræver betydelige ressourcer. Manglende forståelse for frivillighed. Vi oplever, at nye tendenser i frivilligheden udfordrer vores måde at arbejde på. Ligeledes oplever vi, at der ofte er uklare eller urealistiske forventninger til, hvad frivillige skal kunne, og hvad det skal koste. Indspist miljø. Der er for mange personer, der har flere kasketter på. De tætte politiske relationer skaber et indspist miljø, hvor det personbårne dominerer. Manglende sproglig tilgængelighed. Det er ikke altid let at begå sig som sproglig minoritet. Det gælder særligt for dobbeltminoriteter. Overlap og intern konkurrence. I organisationerne konkurrer vi om midler, målgrupper og opmærksomhed. Store personligheder definerer de enkelte organisationer, og i stedet for at søge synergi, konkurrerer de imod hinanden. Administrative byrder. Mange projekter med omfattende og forskelligartede rapporteringskrav øger de administrative byrder. Uklar strategi. Vi oplever, at der til tider mangler klare strategiske mål og enighed om, hvad man ønsker at opnå med sin organisation.	Ændret mediebillede. Forandringer i mediebilledet med fake news, desinformation og internationalisering øger samfundets segregering og mistillid. Politisk struktur. De fireårige valgperioder skaber grobund for kortsigtede politiske løsninger. Dertil er samarbejdet mellem os og det offentlige til tider både dårligt og bureaukratisk samt mangler de fælles langsigtede mål, der er nødvendige. Velfærdsstaten er udfordret. Vi oplever, at velfærdsstaten står overfor markante udfordringer. For det første mangler der ressourcer og hænder til at løse opgaverne. For det andet opererer det offentlige til tider ud fra et systemperspektiv, hvor processerne er bureaukratiske og langsommelige, og hvor tjenesterne ikke altid opfylder borgernes behov. Dertil er det langsigtede perspektiv ofte fraværende. I stedet betragtes velfærd ofte som en byrde snarere end en investering, som det burde være. Usikkerhed om civilsamfundets rolle. Uden en offentlig samtale om civilsamfundets rolle og betydning, bliver værdien af sektoren utydelig. Det gør sektoren sårbar over for populistiske beslutninger og finansieringen bliver derfor også usikker. Normforskydning. Med en nykonservativ vækkelse har der indfundet sig nye værdier i samfundet præget af moralisme, diskrimination, antigender-bevægelse osv. Det har negative konsekvenser for den politiske opbakning og dermed finansiering af sektoren. Finansiering. Usikkerhed om finansiering af civilsamfundet skaber usikkerhed om fremtiden. Sektoren presses af at blive bedømt ud fra effektmåling og med forandringsteoretiske indikatorer. Geografi. Finland er et stort land med lange afstande i udkanten af Europa, og det hæmmer mulighederne for civilsamfundets arbejde.

HVAD FYLDTE FOR DE SVENSKES ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer

- **Diskrimination og vigende sammenhængskraft.** Racisme og segregering skader sammenhængskraften, og som følge heraf oplever vi en voksende mistillid til vigtige samfundsinstitutioner. En del minoritetsgrupper føler sig ikke repræsenteret eller behandlet ordentligt.
- **Ensomhed.** Mange føler sig ofte uønsket alene, herunder unge, der er uden beskæftigelse og uddannelse. Det er en betydelig udfordring, der skyldes geografiske faktorer, social isolation og digitalisering. Det resulterer i vigende sammenhængskraft, misbrug og selvmord.
- **Fattigdom.** Stigende økonomisk ulighed og en voksende andel af fattige børn og unge øger udsathed og fører til forringet sundhed og færre muligheder.
- **Hjemløshed.** For mange unge havner i hjemløshed.
- **Håbløshed.** Særligt blandt ungdommen vokser en manglende tro på fremtiden. I stedet hersker opgiveness og frustration.
- **Kriminalitet.** Den voksende udbredelse af bander og kriminalitet skaber utryghed i samfundet og for den enkelte. Flere børn rekrutteres og frarøves barndommen til fordel for et liv præget af utryghed, misbrug, vold, skyderier mv. med et afstumpet menneskesyn til følge.
- **Psykisk mistrivsel.** Det mentale helbred er udfordret blandt både unge og ældre. Det er en kompleks udfordring, og mange 'falder mellem flere stole'. I sidste ende kan det resultere i både ensomhed, misbrug, øget dødelighed, selvmord, stigmatisering og social isolation.
- **Udenfor fællesskabet.** Mange oplever, at de står uden for samfundets fællesskaber, uanset om det gælder arbejdsmarkedet, uddannelsessektoren, sundhedssektoren og/eller sociale fællesskaber. Den digitale udvikling fører også til en ny form for udenforskab i form af digital eksklusion.

Organisatoriske barrierer

- **Dårlig organisering.** Til tider er vores organisationer præget af interne konflikter, konkurrence og manglende evne til at træffe beslutninger. Det gør det svært at levere på vores mission.
- **Høj kompleksitet i opgaver.** Det er krævende at lede komplekse opgaver med høje krav om dokumentation. Det gælder også interessevaretagelsen, som kræver både politisk tæft og specialiseret viden om komplekse problemstillinger.
- **Velfærdssamfundets skadestue.** Vi oplever, at der er en udbredt forventning om, at vi kan træde til ved akutte situationer. Udfordringen kan være, at vi som organisationer mister det langsigtede forandringsperspektiv.
- **Finansiering.** Kortsigtet finansiering og mangel på driftsmidler skaber usikkerhed for den enkelte organisation og konkurrence på tværs af civilsamfundet. Det indebærer desuden en risiko for, at organisationerne glemmer deres egentlige opgave i forsøget på at tilfredsstille deres donorer.
- **Fornyelse vs. drift.** Vi oplever at driften af vores organisationer ofte lider under et konstant krav om fornyelse, som kræver mange resurser at leve op til og mindsker forudsigeligheden.
- **Manglende samarbejde på tværs af civilsamfundet.** De enkelte organisationer passer tit deres eget og glemmer hensynet til og ansvaret for samfundet som helhed.
- **Arbejdsmiljø.** Arbejdsmiljøet lider af for få ansatte med manglende kvalifikationer ift. opgaverne. Der er problemer med styring og ledelse og med arbejdsmiljøet generelt.
- **Synlighed.** I organisationerne præsenterer vi os ikke altid med stolthed, hvilket også påvirker vores synlighed over for vores målgrupper.

Strukturelle barrierer

- **Manglende kendskab og inddragelse.** Vi oplever til tider, at der fra det offentlige mangler en forståelse for - og kendskab til - civilsamfundets rolle og funktion. Det skader vores legitimitet, og betyder, at vi ikke altid tages alvorligt som fortalere og samarbejdspartnere.
- **Digitalisering.** Samfundet er præget af en tiltagende digitalisering, hvor systemerne til tider prioriteres over individet. Det skaber en øget (digital) eksklusion.
- **Normforskydning.** Vi ser en tendens til stigende polarisering, racisme, segregering og politiske forskydninger. Menneskesynet forandres, så man ikke har et resourcesyn på den enkelte.
- **Uvirkelig og forkert policy.** På en række områder evner vi som samfund ikke at gøre op mod den ulighed, som findes. Det gælder særligt på uddannelsesområdet, og meget af det handler om, at man fører den forkerte policy.
- **Projektmani og kortsigtethed.** Samfundets indsats overfor de mest sårbare er alt for ofte præget af projekttilgang, hvilket prioriterer kortsigtede og midlertidige løsninger over langvarige og forebyggende initiativer.
- **Besværligt tværgående samarbejde.** Det står ikke altid supergodt til med samarbejdet mellem civilsamfundet og det offentlige og internt i det offentlige. En forbedring kræver både ændringer i lovgivningen – fx ift. IOP – og en anden tilgang til samarbejdet (fra begge sider i samarbejdet!).
- **Velfærdssamfundets organisering.** Velfærdssamfundet er organiseret i siloer, og det umuliggør et helhedssyn på det enkelte menneske. Det skaber utydelig ansvarsfordeling med organisatoriske mellemrum og manglende koordinering. Centralisering af myndigheder forstærker dette, og hæmmer muligheden for individuelt tilpassede løsninger. Civilsamfundet har svært ved at få adgang til at blive en del af løsningen, bl.a. pga. frykten for nedskæringer i de offentlige sektorer.

HVAD FYLDTE FOR DE DANSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
Ensomhed. Flere oplever ofte, at de er uønsket alene og er ekskluderet fra at deltage i fællesskaber. Udfordringen er stor og findes i alle aldersgrupper og samfundslag, men fylder ekstra meget for borgere uden for beskæftigelse, ny-danskere og blandt unge. Fænomenet er hæmmet af tabuisering og individualiseringen af sociale problemer. Mistillid. Vi oplever, at der er opstået en tillidskløft mellem borgere og samfund. Mange har simpelthen mistillid til systemet. Det hænger blandt andet sammen med en voksende segregering og polarisering, hvor der i højere grad er et negativt fokus på mennesker med problemer, frem for det, der skaber problemerne. Psykisk mistrivsel. Den psykiske mistrivsel vokser og der er et generelt problem med det mentale helbred. Det gælder flere aldersgrupper, og ses både inden for de såkaldte normalområde og blandt dem, som i forvejen døjer med psykisk sygdom. I bekæmpelsen savnes et fokus på forebyggelse. Ulige muligheder. Din baggrund afgør i alt for høj grad dine muligheder. Både handicap, sundhedsprofil, køn, seksualitet, sprog, etnicitet, geografi og socioøkonomisk baggrund har alt for stor indflydelse på, hvordan du klarer dig, og hvilke muligheder du har. Rigtig mange oplever ligeledes at blive hægtet af pga. den digitale udvikling, som ikke alle har lige gode forudsætninger for at navigere i. Flerhed og ophobning. Vi ser det som en særskilt udfordring, at sociale og sundhedsmæssige udfordringer ofte findes i kombinationer. Koblet med langtidsvirkninger og ophobning gør det det svært at få den rette hjælp i et silotænkende system.	Governanceudfordringer. Der mangler viden og faglighed om styring, bestyrelsesansvar, samarbejde med den daglige ledelse osv. Dertil er bestyrelsesarbejdet til tider er præget af egeninteresser, og der mangler kompetencer inden for foreningsdemokrati. Manglende kompetencer til at rekruttere og lede af frivillige. Det er vanskeligt at lede, rekruttere og sikre tilknytning af frivillige. Vi savner kompetencer, og det er vanskeligt samt dyrt at organisere og understøtte langvarige engagementer. Den organisatoriske kapacitet er for lille til at håndtere de konflikter og behov for kompetenceudvikling, der følger med frivillige. Det gør vores organisationer og indsatser sårbare. Manglende samarbejde på tværs af civilsamfundet. Samarbejdsmiljøet i civilsamfundet er præget af intern konkurrence om de samme midler, samarbejdspartnere og synlighed. Man skal være sig selv nærmest for at kunne sætte dagsordenen frem for at dele viden og indsatser, også med aktører fra andre sektorer. Høj medarbejderomsætning og intern konkurrence. I organisationer præget af projektøkonomi er der ofte en høj omsætning af medarbejdere og skadelig intern konkurrence mellem dem. Den høje medarbejderomsætning vanskeliggør også forankring af faglighed. Rekruttering og diversitet. Det er svært at rekruttere medarbejdere med de rette kompetencer til de enkelte indsatser, og der er ydermere en udfordring at sikre diversiteten i den proces. Ofte er dem vi arbejder for – og deres perspektiver - ret underrepræsenterede i vores organisation. Svækket innovation pga. mangel på dokumentation og selvrefleksion. Når målgrupperne og viden om dem ikke inddrages i højere grad, bliver det svært at udvikle de rette indsatser. Det forhindrer systematisk arbejde med viden og dokumentation, hvilket er nødvendigt for at fremme innovation	Udfordret tværsektorsamarbejde. Samarbejdet er til tider præget af kortsigtethed og mangel på faste rammer. Der mangler kendskab til hinanden og stillingtagen til civilsamfundet som velfærdsleverandør. Civilsamfundet betragtes både som gratis arbejdskraft og som del af et markeds- og udbudsregime, og samarbejdet mellem organisationer og myndigheder er meget forskelligartet. System før menneske. Den enkeltes problemer og position skal alt for ofte passes ind i systemets logikker. Det virker sjældent og skaber mistillid. Velfærdssamfundets organisering. Når samfundet er søjleopdelt og ikke kan kommunikere eller samarbejde på tværs, går det ud over helhedsindsatsen for den enkelte. Denne silotænkning hæmmer vidensdeling og skaber i stedet svære overgange og mellemrum for den enkelte borger. Det gør det ligeledes vanskeligt at effektmåle og dermed gennemskue virkningen af indsatserne. Der spildes mange ressourcer på dobbeltarbejde – opfindelser af den samme dybe tallerken igen og igen. Manglende grundfinansiering. Mangel på stabil finansiering er en helt grundlæggende barriere, og udfordrer vores evne til at arbejde langsigtet samt sætter sit tydelige negative præg på de enkelte organisationers robusthed. Inddragelse i politikudvikling. Når der mangler den nødvendige faglighed i organisationerne for at kunne bidrage til politikudvikling, bliver det vanskeligere at trænge igennem med viden til politiske system, hvor der ellers er et stort behov for at inddrage civilsamfundet. Intet incitament til at forebygge. Fokus ligger på af afhjælpe, når det ER gået galt i stedet på at forebygge.

HVAD FYLDTE FOR DE GRØNLANDSKE ORGANISATIONER?

Sociale udfordringer	Organisatoriske barrierer	Strukturelle barrierer
• Selv mord. Der er fortsat en alt for høj selvmordsrate i Grønland. • Seksuelle overgreb. Der er alt for mange børn, der oplever seksuelle overgreb. • Diskrimination af minoriteter. I et samfund præget af lange afstande, lav befolkningstæthed og små samfund, er det vanskeligt at være minoritet. Man er ofte en blandt meget få og måske endda den eneste. Det gælder inden for handicap, køn, seksualitet, etnicitet osv. Der mangler tilgængelighed til relevant støtte, hjælpemidler og ressourcer fra det offentlige og civilsamfundet. • Ensomhed og psykisk mistrivsel. Flere og flere oplever uønsket at være alene. Den psykiske mistrivsel vokser og der er et generelt problem med det mentale helbred. Der er lang ventetid på udredning og utilstrækkelig sagsbehandling. Infrastrukturen er dårlig og mangelfuld, og særlig hjælp findes kun i Danmark.	• Koloniforholdet: kultur, sprog og magt. Forholdet mellem Grønland og Danmark fylder også internt i vores organisationer. Der er kulturelle og sproglige barrierer. Det skaber ulige magtforhold, hvor fx den nye bevidsthed om koloniforholdet kan gøre dansktalende berøringsangste, og hvor veluddannede dansktalende professionelle mangler relationer i - og forståelse for - det grønlandske samfund. • Geografi. Det begrænser vores arbejde i organisationer, at der er så lange afstande fysisk (herunder til Danmark) og onlinearbejdet vanskeliggøres af dyr og dårlig digital infrastruktur. • Mangel på kvalificeret arbejdskraft. Det er svært for os i civilsamfundet at rekruttere og fastholde arbejdskraft og frivillige med de rette kompetencer. Udfordringen med vedvarende arbejdskraft ses særligt ved den enormt store udskiftning af tilrejsende dansktalende. • Økonomiske barrierer. Der er få og svært tilgængelige finansieringsmuligheder, og den offentlige støtte er stærkt begrænset. Det betyder, at der også mangler mod til at kaste sig ud i at etablere aktiviteter på det sociale område. • Praktiske barrierer. De administrative byrder, såsom oprettelse af bankkonti, børneattester og registreringer, oplever vi som demotiverende	• Politisk beslutningskraft og implementering af lovgivning. Det kan være langt og svært at gå fra beslutning til implementering – og ofte er implementeringen ganske mangelfuld. Både når der skal træffes beslutninger, og implementeres, mangler der tilmed en meningsfuld inklusion af civilsamfundet. • Koloniforholdet skaber svære betingelser. Det skyldes bl.a. fordomme, sproglige barrierer og mangel på vedvarende, kvalificeret arbejdskraft, som forstår og har et udbygget netværk i det grønlandske samfund. Det gælder ikke kun i civilsamfundet, men også i det offentlige, hvor medarbejderomsætningen ligeledes er rigtig stor. • Geografi og dårlig infrastruktur. Afstandene er store i Grønland, og internet og telefoni er meget dyrt. • Finansiering. Der er udpræget mangel på ressourcer til og interesse for civilsamfundet i Grønland, og vi oplever, at meget få i Danmark har interesse i at støtte aktiviteter og organisationer i Grønland. Det er fx ikke muligt at lave klassisk fundraising gennem samarbejde med de store fonde i Danmark, og der findes intet tilsvarende i Grønland.